ARCHIEF COLLEGIALE O.L.V. KERK AARSCHOT

MARIA THERESIA, by der gratie Godts, Rooms-Keyserinne Douairiere, Koninginne van Duytslandt, van Hongarien, van Bohemen, van Dalmatien, van Croatien, van Esclavonien, &c. Aerts-Hertoginne van Oostenryck; Hertoginne van Bourgogne, van Lothryck, van Brabant, van Limbourg, van Luxembourg, van Guelder, van Milanen, van Stirien, van Carinthien, van Carniole, van Mantua, van Parma ende Plaisance, van Wirtemberg, van hoogh ende leegh Silesien, &c. Princesse van Suabe ende van Transilvanie; Marckgravinne van't H. Rooms Ryck, van Bourgau, van Moravie, van hoogh ende leegh Lusatie, Gravinne van Habspourg, van Vlaenderen, van Artois, van Tyrol, van Henegauw, van Namen, van Ferrete, van Kybourg, van Gorice ende van Gradisca; Landt-Gravinne van Alsatien; Vrouwe van de Marche van Esclavonien, van Port-Naon, van Salins ende van Mechelen; Hertoginne van Lorreynen ende van Bar; Groote Hertoginne van Toscanen. De opvoedinge der jonckheydt ende de voortsettinge der goede Studien, een bysonder voorwerp zynde van onse aendachtigheden, hebben Wy geoordeelt die te moeten brengen op de Collegien ende

andere Scholen geschickt tot de openbaere Leeringe der gene geseyt *Humaniora*. Ten dien eynde is Ons verthoont geweest, dat vergelijckende hunnen tegenwoordigen staet met den genen waer in sy eertydts zyn geweest, het gemackelijck was te bespeuren eene aensienelijcke verminderinge in de Studien, het gene bysonderlijck moet toegeeygent worden aen de achtervolgende vermeerderingen van die oprechtingen, ende aen de moyelijckheydt van genoeghsaeme Leermeesters te vinden, bequaem om in die menighte van Scholen met vrucht te leeren allen de deelen der selve, naementlijck die waer van de kennisse het aldermeeste gebonden is met de hoogere wetenschappen, waer aen willende voorsien voor het welvaeren van onse Provintien der Nederlanden ende tot betere onderwysinge der jonckheydt, geschickt om aldaer te vervullen de Ampten der Kercke ende van den Staet, hebben Wy by advies van onsen Raede geordonneert in Brabant, ende ter deliberatie van onsen seer-lieven ende seer-beminden Schoon-Broeder ende Cosyn, CAREL ALEXANDER, Hertogh van Lorreynen ende van Bar, Bestierder van het Groot-Meesterschap in Pruyssen, Grooten Meester van 't Duyts-Orden in Duytslandt en in Italien, onsen Stadthouder, Gouverneur ende Capiteyn generael der Nederlanden, geordonneert ende gestatueert, gelijck Wy ordonneren ende statueren de volgende pointen ende artikelen.

EERSTEN ARTIKEL.

Wy bevestigen op nieuws aen de Faculteyt der Wetenschappen van onse Universiteyt van Loven, het Recht haer toegestaen door de Princen onse Voorsaeten, alleen ende ter uytsluytinge van alle andere in't openbaer te mogen leeren de Philosophie in onse Provintien der Nederlanden.

II.

Wy vernietigen alle openbaere leeringe van den Dialectica by forme van eenen bysonderen Cours in allen de Provintien, Landen ende Heerelijckheden van onse gehoorsaemheydt, soo binnen de Steden als ten platten-Lande

ſonder onderſcheydt van Collegien ofte andere openbaere Scholen, willende dat binnen de Collegien ofte Scholen alwaer een genoeghſaem getal van Leermeeſters ſal zyn, op den voet hier naer artikel 5. vaſtgeſteldt, in plaetſe van den Dialectica, ſal geſtelt worden eenen cours van Rhetorica, die ſal moeten een geheel jaer dueren.

I I I.

De voordeelen, geduerende den cours der Philoſophie, voortydts toegeſchickt aen perſoonen die uytgeſchenen hadden in den cours van den Dialectica in het Collegie der *H. Dryvuldigheyt* tot Loven ofte elders, ſullen voortaen op den ſelven voet vergunt worden aen die de welcke ſullen uytgeſchenen hebben in de Rhetorica.

I V.

Ende willende volherden om beſonderlijck de Studien in het geſeyt Collegie der *Heylige Dryvuldigheyt* aen te moedigen, Wy verclaeren dat alle die de welcke in het algemeyn ende jaerelijckx Concours van de Rhetorica eene plaetſe onder de twelf eerſte ſullen becomen hebben, ende die daer naer eenen geheelen cours van Philoſophie ſullen doen, van een jaer wooninge tot Loven ſullen bevrydt zyn, voorgeſchreven by d'Ordonnantien, 't zy voor de Theologie, de Rechte ofte de Medecynen.

V.

Alſoo de Poëſie ende de Rhetorica eene beſondere aendaght verheyſſchen, Wy ordonneren ende ſtatueren, dat naer den 1. October van het jaer 1767. de ſelve niet meer openbaerlijck ſullen mogen geleert worden, uytgenomen in de Collegien ofte andere Scholen alwaer ſal zyn eenen beſonderen Leermeeſter voor de Poëſie, ende eenen anderen voor de Rhetorica, gevende ieder eenen Cours van een geheel jaer, ende die niet ſullen belaſt zyn met d'onderwyſinge van eenigh ander deel der *Humaniora*.

V I.

Niemant en ſal naer den 1. October 1768. tot de publiecke Studie der Philoſophie tot Loven aengenomen worden, als naer aen de Faculteyt der Wetenſchappen door Certificaeten in goede forme te hebben doen blycken, dat hy eenen cours van Rhetorica van een geheel jaer heeft gedaen in een Collegie ofte andere openbaere Schole, alwaer eenen beſonderen Leermeeſter is voor dat deel, gelijck is vaſtgeſtelt by den voorgaenden artikel.

V I I.

Eyndelinge verbieden Wy te leeren in de Collegien ofte Scholen geſchickt tot de Studie der *Humaniora*, de beginſelen van eenige andere materien die maecken ofte voortaen ſullen maecken deel van de Philoſophie, ſoo als die tot Loven ſal worden geleert.

Alles op pene tegen de Regenten, Leermeeſters ofte andere Onderwyſers, 't zy Geeſtelijcke ofte Weirelijcke, Seculiere ofte Reguliere der Collegien ende andere openbaere Scholen die ons tegenwoordig Edict ſullen hebben overtreden, van eene amende van duyſent guldens in't geheel te verhaelen 't zy tot laſte van den overtredenden Leermeeſter, ofte tot laſte van den Overſten van het Collegie ofte andere openbaere Schole alwaer d'overtredinge ſal weſen begaen, ende te verdeylen ingevolge d'ordonnantien.

Ontbieden daeromme ende bevelen onse seer-lieve ende getrouwe die Cancelier ende Luyden van onsen Raede van Brabant , ende alle andere onse Rechteren, Officieren ende Ondersaeten die dit aengaen sal, dat sy dese onse tegenwoordige Ordonnantie observeren ende onderhouden , ende exactelijck doen observeren ende onderhouden , sonder eenige gunste, oogluyckinge ofte dissimulatie : WANT ONS ALSOO GELIEFT : des t'oirconden , hebben Wy onsen Grooten Segel hier aen doen hangen. Gegeven in onse Stadt van Brussel den 24. September in't jaer ons Heere 1766. ende van onse Rycken het ses-en-twintigste. Was geparapheert, *Streith.* v^t^. leeger stont , *By de Keyserinne Douairiere ende Coninginne in Haeren Raede* , was geteekent , *F. Lanné* , ende den Grooten Segel van Haere Majesteyt , gedruckt in rooden wasse, daer aen uythangende in dobbelen steerte van perkement.